

Uloga slikovnice i važnost čitanja djeci rane i predškolske dobi

Hadaš, Eva

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:542495>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-11**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

**EVA HADAŠ
ZAVRŠNI RAD**

**ULOGA SLIKOVNICE I VAŽNOST
ČITANJA DJECI RANE I
PREDŠKOLSKE DOBI**

Čakovec, rujan 2016.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
Čakovec

PREDMET: METODIKA HRVATSKOG JEZIKA

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Eva Hadaš

TEMA ZAVRŠNOG RADA: Uloga slikovnice i važnost čitanja djeci rane i predškolske dobi

MENTOR: doc. dr. sc. Tamara Turza-Bogdan

Čakovec, rujan 2016.

SADRŽAJ

SAŽETAK	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
SUMMARY	2
1. UVOD	3
2. KRATKI PREGLED POVIJESTI SLIKOVNICE	4
3. DEFINICIJE SLIKOVNICE.....	7
4. ULOGA SLIKOVNICE.....	8
4.1. Kvalitetna slikovnica	10
5. VAŽNOST ČITANJA	12
5.1. Poticajna okolina	13
5.2. Dijaloško čitanje.....	14
5.3. Rituali čitanja	16
6. ULOGA ODGOJITELJA KOD ČITANJA SLIKOVNICA.....	18
7. ISTRAŽIVANJE - ANKETA „UČESTALOST I AKTIVNOSTI ČITANJA SLIKOVNICA DJECI RANE I PREDŠKOLSKE DOBI“	21
7.1. Cilj istraživanja	21
7.2. Problemi istraživanja.....	21
7.3. Tehnika prikupljanja podataka	22
7.4. Uzorak ispitanika.....	22
7.5. Analiza dobivenih podataka	23
8. ZAKLJUČAK	31
Prilog 1. Primjer ankete	32
LITERATURA	35
Kratka biografska bilješka	37
IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA	
IZJAVA O JAVNOJ OBJAVI RADA	

SAŽETAK

Slušajući priče iz slikovnica od najranije dobi djeca stvaraju podlogu za savladavanje preostalih vještina, a to su govorenje, čitanje i pisanje. Slikovnica je prva i najvažnija knjiga u životu djece. Čitajući djeci te aktivnim uključivanjem djece u proces čitanja utječemo na njihov kognitivni, socijalni i emocionalni razvoj.

U drugom poglavlju ukratko je opisana povijest slikovnice i neki značajniji autori teksta i ilustratori te pogled na slikovnicu nekad i danas. Treće poglavlje obuhvaća definicije slikovnica kao prve djetetove knjige koja sadrži tekst i sliku, a utječe na cjelokupni dječji razvoj. U četvrtom poglavlju naglašava se važna uloga slikovnice te njezine dobrobiti za dijete kao i važnost odabira kvalitetne slikovnice koja pomaže u odgoju, a ne služi komercijalizaciji. Peto poglavlje bavi se važnošću čitanja djeci rane i predškolske dobi, kod kojeg je uz odabir kvalitetne slikovnice jednako važno tko čita djetetu, gdje čita djetetu te kada čita djetetu. Poticajnim, dijaloškim čitanjem u okolini pogodnoj za dijete uz ritam i tempo koji odgovara djetetu dijete dobiva mnoge dobrobiti za cjelokupan razvoj. Jednako kao što je za dijete važna poticajna okolina kod kuće, veliku ulogu u upoznavanju s čitanjem i knjigom ima djetetov odgojitelj i ustanova koju dijete pohađa, stoga se šesto poglavlje bavi ulogom odgojitelja u procesu i aktivnostima vezanim za čitanje. Sedmo poglavlje predstavlja istraživački rad, to jest anketu pod nazivom „Učestalost i aktivnosti čitanja slikovnica djeci rane i predškolske dobi“ te pregled rezultata ankete.

KLJUČNE RIJEČI: slikovnica, važnost čitanja, poticajna okolina, uloga odgojitelja

SUMMARY

Listening to stories from picture books from early age, children form the basis for mastering other skills, such as speaking, reading and writing. The picture book is the first and most important book in the life of every child. By reading to children and their active involvement in the process of reading we affect their cognitive, social and emotional development.

The second chapter briefly describes the history of picture books, some important authors and illustrators and importance of picture books then and now. In the third chapter we find definition of picture books as the first child's book which contains text and image and affects his entire development. The fourth chapter highlights the important role of a picture book and its benefits for the child as well as the importance of choosing a quality picture book that helps in raising and does not serve commercialization. The fifth chapter deals with the importance of reading to children of early and preschool age, while the selection of quality picture book is of the equal importance as who reads to the child, where and when we read to the child.

Stimulating, dialog reading in environment which is suitable for a child, in the rhythm and pace that suits the child, child gets many benefits for the entire development. Just as it is important for a child to have stimulating environment at home, preschool teachers and institutions which children attend have a major role in introducing reading and books to their lives. Therefore, the sixth chapter deals with the role of preschool teachers in the process and activities related to reading. The seventh chapter presents research work, namely a survey titled "The frequency and activity of reading picture books to children of early and preschool age" and an overview of the survey results.

KEY WORDS: picture books, the importance of reading, stimulating environment, the role of preschool teacher

1. UVOD

U suvremenom svijetu čitanje je vještina koja je nužna za opstanak te je bitna za kulturni razvoj čovjeka, smisao čitanja ponajprije je razumijevanje poruke (Čudina-Obradović, 2003). Danas se čitanju pristupa kao vještini potrebnoj za uporabu pisane i tiskane informacije koje su važne za djelovanje u društvu, za postizanje nakana, stjecanje znanja te za razvoj drugih sposobnosti. Stoga čitanje možemo shvati kao pomagalo koje nam pomaže u bogaćenju jezičnog izraza, poboljšanju pismene i usmene komunikacije, a time i osobnog uspjeha, u vrtiću, školi, na radnome mjestu te svakodnevno u društvu (Lasić Lazić i Laszlo, 2008). Čitajući djeci od najranije dobi povoljno utječemo na njihov cjelokupni rast i razvoj te na zadovoljavanje potreba i želja.

Važnu ulogu na kognitivni, emotivni i socijalni razvoj djeteta od najranije dobi ima knjiga, to jest, slikovnica, koji mnogi autori definiraju kao prvu knjigu djeteta koja ima zabavnu, informacijsko-odgojnu, iskustvenu, estetsku i govorno-jezičnu funkciju.

„Ako čitanje bude zabavno, dijete će ga zavoljeti. Ako ne bude, bježat će od njega kao od kuge“ (Zimmermann i Hutchins, 2009, str. 66). Vodeći se tim citatom, kako bi dijete zavoljelo knjigu i čitanje te ih prihvatilo kao dio svoje svakodnevnice uz koju se mogu zabavljati te na prirodan način usvajati znanja i vještine potrebne za život, od velike je važnosti odabir kvalitetne slikovnice premjerene dobi i interesima djeteta. Važnu ulogu kod odabira slikovnice kao i kod čitanja imaju osobe koje odgajaju dijete, a to su ponajprije djetetovi roditelji, a zatim djetetov odgojitelj zajedno s predškolskom ustanovom.

Rano čitanje slikovnica, različitih priča djeci, gradimo čvrste temelje te osim razvoja mentalnih sposobnosti i edukativne ujedno utječemo na djetetov pogled na svijet te mu pomazemo da se nosi s raznim izazovima u životu.

2. KRATKI PREGLED POVIJESTI SLIKOVNICE

U prošlosti slikovnicom se nazivala svaka knjiga koja ja bila opremljena slikama te se je tek polovicom 19. stoljeća slikovnicu počelo definirati kao knjigu u kojoj dominiraju ilustracije namijenjene isključivo maloj djeci. Početcima slikovnica smatraju se ilustrirane biblije, katekizmi za djecu, ilustrirane ABC knjižice i početnice, ilustrirana izdanja basni te udžbenik izdan 1658. godine *Orbis sensualium pictus* češkog pedagoga, znanstvenika, pisca i nastavnika Jana Amosa Komenskoga koji je prvi djeci pokušao predočiti svijet u slikama. Nakon Jana Amosa Kamenskoga, Chaeles Hool 1658. godine preveo je *Orbis sensualium pictus* te se taj prijevod smatra prvom engleskom slikovnicom. Poslije toga uslijedile su brojne slične knjige ili čak čitave serije enciklopedijskih slikovnica čak do 1843. godine.

Najpoznatija slikovnica 19. stoljeća je slikovnica pod nazivom *Struwwelpeter (Janko Raščupanko)* koju je frankfurtski liječnik Henrich Hoffmann, nezadovoljan ponudom slikovnica, odlučio sam izraditi kao poklon svojem trogodišnjem sinu za Božić. 1845. godine slikovnica je puštena u prodaju pod naslovom *Lustige Geschichten und drollige Bilder mit 15 kolorierten Tafeln für Kinder von 3 bis 6 Jahren (Vesele zgode i šaljive slike s 15 obojenih tabli za djecu od 3 do 6 godina)*. Tek od petog izdanja, to jest 1847. godine slikovnica izlazi pod naslovom *Struwwelpeter*. Ta slikovnica u Hrvatskoj objavljena je tek 1925. godine. (sve prema Batinić i Majhut, 2001)

Prema Batinić i Majhut (2001) u Hrvatskoj su djeca u prvim slikovnicama mogla uživati osamdesetih godina 19. stoljeća, u doba zamaha pedagoške dječje književnosti. Iako se izgubio trag prvim hrvatskim slikovnicama te su danas za mnoge od njih ne zna i ne možemo sa sigurnošću reći koja slikovnica je bila prva hrvatska slikovnica, prvom hrvatskim slikovnicom navodi se *Nova slikovnica za malu djecu* Ljudevita Varjačića koja kao ni preostalih sedam knjiga s popisa u kalendaru *Danici* za 1880. godinu nije sačuvana.

Najstarija sačuvana slikovnica izašla je 1885. godine, a to je slikovnica pod nazivom *Domaće životinje* prema slikama Heinricha Leutemanna i tekstu Josipa Milakovića.

Do početka 20. stoljeća u Hrvatskoj je objavljeno dvadesetak slikovnica, u kojim su ilustracije najčešće bile njemačkih i engleskih slikara, a tekstovi hrvatskih. Prema raspoloživim podacima prvom slikovnicom hrvatskog pisca, ilustratora i nakladnika *smatramo Dječju čitanku o zdravlju* objavljenu 1927. godine u nakladi *Higijenskog zavoda* za koju je tekst napisala Ivana Brlić-Mažuranić, a ilustracije izradio Vladimir Kirin.

Prema analizi slikovnica pokazalo se kako su u više od dvije trećine slikovnica najčešće obrađivane teme poput dječjeg svijeta, bajki i životinja, dok su ostale teme poput prijevoznih sredstava, fantastike, ABC i sporta slabije zastupljene u slikovnicama. U slikovnicama se pojavljuju stereotipi poput idealne obitelji, poslušne djece, a slikovnice su često bile i način za širenje političkih ideja te su poslužile kao reklama određenih proizvoda. Funkcija slikovnica bila je poučna i zabavna, poput usvajanja moralnih i odgojnih normi, ali je bilo relativno malo slikovnica koje su imale zadatak da prenose spoznaje s nekog područja na djeci primjeren način.

Tridesetih godina pojavili su se autori teksta koji su bili specijalizirani za pisanje teksta i ilustriranje slikovnice, a najpoznatiji pisac je Dinko Chudoba koji nije pisao ništa drugo osim slikovnica te ilustrator Andrija Maurović. Iako se do 1945. godine u Hrvatskoj izdao velik broj slikovnica te je učinjeno puno samim time što je izdana slikovnica, možemo vidjeti kako su se zbog komercijalizacije najčešće događale greške poput izdavanja istih slikovnica s različitim naslovom, korice su služile samo da privuku kupca te nisu imale nikakvu informaciju o slikovnici, sadržaj nije bio primjeren hrvatskom podneblju, tekstovi su bili hrvatskom, ali su se ilustracije preuzimale iz inozemstva. Slikovnice se tada prema Hameršak (2014) u pravilu nisu dovodile u vezu s dječjom književnošću, nego s dječjim igračkama, pa možemo zaključiti kako su slikovnice bile izrađivane površno u svrhu zarade, promocije i reklame, a ne kao poticaj dječjem razvoju.

Prema Verdonik (2015), autorski koncept slikovnice kao i pojam autorstva dječje knjige u Hrvatskoj u punom smislu dobivaju pravo značenje tek od 60-ih godina 20. stoljeća. Prva hrvatska nagrada za tekst i ilustraciju dječje knjige *Grigor Vitez* utemeljena je 1967. godine, dok se u Hrvatskoj *Andersenova nagrada* dodjeljuje piscima od 1956., a od 1966. godine i ilustratorima. Tih godina napravljen je i

Katalog ilustratora na dječjem odjelu u Gradskoj knjižnici koji se redovito popunjava sve do danas. Mnogi su se hrvatski umjetnici okušali u ilustraciji, ali samo neki od njih su se tome ozbiljno posvetili. Prema riječima autorice, suvremena produkcija slikovnica u našoj zemlji ujedinila je književnike i likovne umjetnike, samim time s promijenio i odnos prema dječjoj knjizi te je slikovnica postala važna knjiga u životu djeteta, pa tako se na izradu slikovnica ne smije gledati olako te taj posao ne bi trebale raditi osobe koje nisu kompetentne za to, jer kako navodi Zalar (2008) da dobra slikovnica nastaje ozbiljnim i dugotrajnim radom te Zalar (2009) smatra kako je kvalitetna slikovnica složeno djelo i ozbiljan rad.

3. DEFINICIJE SLIKOVNICE

Mnogi autori slikovnicu definiraju kao prvu knjigu djeteta. „Slikovnica je prvo likovno-literarno djelo koje dijete susreće i doživljava svim osjetilima.“ (Verdonik, 2015; str. 3)

Martinović (2001) piše kako su slikovnice najčešće posredovani materijal u aktivnostima čitanja s kojom dijete dolazi u doticaj posredstvom roditelja i drugih odraslih osoba koje o njemu brinu te kako su slikovnice oduvijek služile kao prvi čitateljski materijal s kojim su se djeca susretala.

Verdonik (2015; Bader prema Hameršak i Zima, 2015) navodi kako je slikovnica tekst, ilustracija i cjelokupni dizajn, ona je proizvodni i komercijalni predmet, socijalni, kulturalni i povijesni dokument, i naposljetku, djetetovo iskustvo. Kao umjetnički oblik ona podrazumijeva međuovisnost slika i riječi, na istovremenoj pozornici dvostranice, kao i dramu okretanja stranica.

Šimrak Balić (2014) ističe kako slikovnica jednostavno i tradicionalno njeguje crtež, sliku, kip i grafiku i sve one oblike koji su gotovo nestali iz izložbenih prostora te na taj način postaje mjestom malog likovnog festivala koji podjednako oduševljava i djecu, i odrasle, i laike, i profesionalne umjetnike ukoliko se radi o profesionalnoj slikovnici. Ista autorica prema Bulmer (2002) piše kako je slikovnica jedinstveno umjetničko djelo koje priča priču putem riječi i slika te se prožimanjem teksta i ilustracija stvara bogat osjetilni sustav koji dijete može ispuniti značenjima, a slikovnica nam još omogućava da čujemo priču uz to da je istovremeno iskusimo i budemo svjedoci radnje.

Prema definicijama navedenih autora potvrdit ćemo kako slikovnica prvenstveno i jest uistinu dječja knjiga u kojoj su obuhvaćene umjetničke slike i tekstovi ukoliko se radi o kvalitetnoj slikovnici koja potiče dječji razvoj te djetetu donosi mnogo dobrobiti počevši od kognitivnog i socijalnog razvoja preko estetskih iskustava te emocionalnih mogućnosti koje pruža samom djetetu.

4. ULOGA SLIKOVNICE

Prema Zalar (2009), svrha, to jest uloga slikovnice je da pomogne djetetu otkriti svijet i medij pisane riječi. Slikovnica razvija spoznajni svijet djeteta, izaziva emocije, razvija govor i bogati rječnik, zadovoljava djetetovu potrebu za nečim novim. Putem slikovnice dijete spoznaje svijet oko sebe, pojave i odnose u ljudskoj okolini na njemu primjeren način. Slikovnica razvija sposobnost pamćenja i zapamćivanja logičkih odnosa, navikava dijete na uporabu knjige od najranije dobi, razvija potrebu za knjigom, pruža djeci mogućnost da svijet vide očima umjetnika, zato bi slikovnica prema Zalar (2008) trebala biti svakodnevni dio djetetova života, kockica poveznica, tješiteljica i hrabrica.

Čačko (1999) ističe kako slikovnica ima nekoliko funkcija koje su u međuođnosu s odgojem i razvojem djeteta. Funkcija, uloga slikovnice prije svega je informacijsko-odgojna jer dijete putem slikovnice dobiva odgovor na mnoga pitanja i rješenja za probleme, dijete saznaje da je knjiga izvor znanja te postupno razvija analizu, sintezu, usporedbu, uopćavanje i apstraktne pojmove. Sljedeća funkcija slikovnice je spoznajna jer dijete pomoću slikovnice provjerava svoja znanja i spoznaje o stvarima, odnosima i pojavama. Tu je i iskustvena funkcija gdje dijete iz slikovnice može vidjeti različite običaje, kulturu, vjeru te u razgovoru s roditeljima razgovarati o tome. U slikovnici veliku ulogu ima i estetika, gledanjem slika u slikovnici u djetetu se razvija osjećaj za lijepo koji u njemu budi emocije, zato slikovnica znatno utječe na ukus djeteta već od najranije dobi. Uz informacijsko-odgojnu, spoznajnu, iskustvenu i estetsku funkciju, ulogu slikovnice tu je i zabavna funkcija. Dijete se s knjigom mora igrati i zabavljati, a ne dosađivati kako bi na zabavan i njemu poznat način spoznavalo svijet oko sebe.

Autorice VizekVidović i Hrabar (1999) navode kako su istraživanja i praktična iskustva pokazala da čitanje slikovnica djeci od najranije dobi iznimno poticajno djeluje na djetetov socijalno-emocionalni i kognitivni razvoj. Čitanje odrasle osobe djetetu ima mnogostruke učinke na njegov socijalno-emocionalni razvoj pa samim time čitanjem gradi uzajamnost i bliskost. Zajedničkim čitanjem slikovnice dijete zadovoljava svoje potrebe za sigurnošću, prihvaćanjem, pažnjom, ljubavi i uvažavanjem. Jednako tako putem čitanja dijete upoznajemo s različitim osjećajima, povezujemo događaje s psihološkim stanjima likova iz slikovnica, a samim

time dijete širi spoznaje o unutrašnjem životu drugih ljudi te spoznaje kako osjećaji prirodna reakcija na vanjske situacije. Putem čitanja dijete upoznaje svoje dobre strane, sklonosti i sposobnosti koje mu pomažu u razvoju pozitivne slike o sebi te jačanju samopoštovanja. Čitanjem takvih priča dijete usvaja prihvatljive načine izražavanja svojih osjećaja te prepoznaje tuđe.

Prihvatanje socijalnih i moralnih normi te razumijevanje socijalnih odnosa i uloga još je jedna pozitivna strana čitanja, pa tako likovi iz slikovnica prikladni su modeli s kojima se dijete može poistovjetiti, postupci likova te razgovor o njihovim dobrim i lošim postupcima pomažu djetetu da uvidi različitosti, pravila ponašanja te ih na taj način usvoji i prihvati.

Kao što čitanje utječe na socijalno-emocionalni razvoj, utječe i na kognitivni razvoj djeteta. Čitanjem djetetu potičemo razvoj govora na način da potičemo govorne vještine, obogaćujemo fond riječi, uči nove činjenice i pojmove te dopuštamo djetetu da jasno izrazi svoje misli, osjećaje i iskustva. Razvoj percepcije potiče se na način da dijete razvija vještinu aktivnog slušanja, vidnog opažanja i razlikovanje finih pojedinosti te osjećaj za lijepo i potrebu za likovnim izražavanjem. Čitajući se razvija i pamćenje, slušanje i čitanje, a prepričavanjem potičemo razvoj dugoročnog pamćenja, pomažemo u unutarnjoj organizaciji teksta te kasnije takva kognitivna vještina osigurava dobru pohranu i uspješno dozivanje informacija iz dugoročnog u djelatno pamćenje. Razgovorom i raspravom o pročitanoj kod djece se potiču misaone operacije predviđanja, zaključivanja i uviđanja uzročno posljedičnih veza te se tim putem razvija i logičko razmišljanje (sve prema Vizek Vidović i Hrabar, 1999).

Čitajući slikovnicu o nečem novom pobuđujemo kreativno zamišljanje i izražavanje, kritičke odnose prema napisanom, razmišljanje, prosuđivanje. Sa slikovnicom se mogu složiti ili joj proturječiti (Civardi, Dunbar, Petty, i Somerville, 2015).

Slikovnica je knjiga koja ima bezbroj uloga i funkcija kod odgoja djeteta. Ona dijete uči o svijetu od najranije dobi ukoliko su roditelji i odgojitelji upoznati sa svim njezinim ulogama i funkcijama te ju znaju iskoristiti u svakoj prilici kod odgoja djeteta.

4.1. Kvalitetna slikovnica

Kvalitetan odabir slikovnice kod djeteta stvara interes za čitanje pa dijete voli provoditi vrijeme slušajući priče i uživa u aktivnostima vezanim za slikovnicu koja mu je pročitana. Odabir slikovnice nije jednostavan ni lak posao. Roditelji su često zbunjeni oko toga koje su slikovnice primjerene njihovoj djeci, neki roditelji nemaju prilike kupiti ili posuditi slikovnice, a neki ne znaju niti koliko su slikovnice važne u djetetovom razvoju i životu (Vonta i Balič 2011). Prema tome Centner (2007) ističe kako se od roditelja očekuje da bude dobro informiran kako bi bio u stanju odabrati ono što najbolje odgovara potrebama djeteta. Ista autorica piše kako pri kupnji slikovnica, koje danas možemo kupiti posvuda, valja imati na umu da njihove slike i tekst utječu na prve estetske ukuse te bi trebalo voditi računa o tome tko je autor, ilustrator i odabrati one koje su potpisane od strane autora kako ne bi kupili nekvalitetnu slikovnicu koja je nemaštovita, stereotipna s besmislenim i djetinjastim tekstom koji ne odgovara dječjoj dobi već samo ima namjeru čim brže zarade.

Kod odabira prikladne knjige i slikovnice važnu ulogu imaju roditelji i odrasle osobe koje brinu o djeci. Oni moraju pažljivo birati literaturu kako ne bi pokvarili dobar ukus prije nego što je dijete uopće imalo priliku razviti se. Kako se s razvojem djeteta povećava raspon njegove pažnje, raste sposobnost usredotočivanja, poboljšava se pamćenje, šire se i mijenjaju djetetovi interesi, s obzirom na djetetov razvoj odabir slikovnice je važan zadatak (Centner, 2007).

Prema Vizek Vidović i Hrabar (1999) od rođenja do druge godine života za djecu treba izabrati slikovnice s malo teksta i jasnim, šarenim ilustracijama, kratkim tekstom brojalica te ponavljanjem riječi. Za djecu rane dobi pogodne su knjige izrađene od mekih, trajnih materijala koji se mogu savijati i koji se teško trgaju. U trećoj i četvrtoj godini života djecu počinju zanimati priče o ljudima, životinjama te svakodnevnim događajima i aktivnostima. U toj dobi pogodne su priče s jednostavnim zapletima kako bi djeca mogla predviđati što će se dogoditi, dok u klasičnim bajkama uživaju te vole opasne situacije koje na kraju završavaju sretno. U toj dobi djeca vole komične elemente u priči te ponekad i sama izmišljaju nove dramatične i šaljive zaplete ili sama završavaju priču. U petoj i šestoj godini raspon pažnje je znatno širi pa se djeca mogu usredotočiti na različite književne žanrove, iako su slike i dalje važne te pomažu djeci da bolje prate složenije zaplete.

Verdonik (2015) naglašava kako slikovnica je prvo likovno-literarno djelo koje dijete susreće i doživljava svim osjetilima, stoga slikovnicu treba odabrati prema uzrastu te posebno paziti na njen estetski izgled i edukativnu vrijednost.

Jednako važno kod odabira slikovnice je sigurnost za djetetovo zdravlje, to jest da odgovara sigurnosnim zahtjevima, da kod izrade nisu korištene otrovne i nepostojanje boje te da nema oštre rubove ili uglove. Slikovnica je kvalitetna ukoliko odgovara pedagoškim i estetskim kriterijima koji utječu na tekst, ilustracije, opremu i usklađenost. Ilustracije trebaju biti skladnih boja i estetski vrijedne, realne kad pojašnjavaju pojmove, a maštovite kad obogaćuju doživljaj. Tekst u slikovnici mora biti jasan, smislen, zanimljiv, pisan u duhu hrvatskog jezika ukoliko se radi o prijevodu te gramatički i pravopisno točan. Slova u slikovnici moraju biti dovoljno velika, po mogućnosti velika tiskana u pojmovnim slikovnicama jer će dijete sliku percipirati zajedno s tekstom. Kvalitetna slikovnica je ona koja je potpisana od strane autora, dok u slikovnice nepoznatog autora i podrijetla valja posumnjati. Kvalitetna slikovnica je ona koja je u skladu s razvojem, sposobnostima, znanjima, interesima i potrebama upravo djeteta kojemu se daje u ruke ili mu je se čita (Čitaj mi na adresi <http://www.citajmi.info/slikovnica/>, 2016).

Kao što smo i napisali odabir kvalitetne slikovnice uistinu jest zahtjevan zadatak te trebamo voditi računa o mnogo detalja koji se tiču samog djeteta, ali i autora i izdavača slikovnica. No valja imati na umu kako je svako dijete individua te unatoč pravilima i uputama koji vrijede, jedino roditelj djeteta najbolje poznaje potrebe i želje samog djeteta ukoliko je kompetentan.

5. VAŽNOST ČITANJA

Čitajući slikovnice i priče djetetu djecu upoznajemo s važnim komponentama pisanog jezika. Dok slušaju riječi koje im se čitaju sasvim prirodno počinju uspoređivati riječi koje čuju s onima koje vide u tiskanom obliku. Čitajući omogućavamo djeci da se sprijatelje s knjigama i čitanjem te da u tome uživaju, da im pisana riječ u svakoj situaciji bude nadomak ruke, da shvaćaju vezu između slova i glasa te slova i riječi unutar smislene cjeline, bogatimo im vokabular, podupiremo shvaćanje pravila pismenosti, razvijamo vještine početnog čitanja i pisanja, proširujemo razumijevanje jezika te potičemo samopouzdanje kod djece (Moomaw i Hieronymus, 2008).

Važnost čitanja djeci rane i predškolske dobi je i u tome što putem svakodnevnog druženja s knjigom, slikovnicom dijete ima priliku da kroz jednostavne aktivnosti kao što su uživanje u slušanju priče, zajedničko čitanje slikovnica s roditeljem te razgovor i rasprave o samom tekstu i slikama do kraja predškolskog razdoblja, prema Čudina-Obradović (2003), razumije priče koje su mu ispričane, da uživa u njima te da zna prepričati jednostavnu priču, shvaća kako pisani tekst sadrži poruku, zna kako se drži knjiga, okreću listovi, poznaje smjer teksta te kretanje očima kod čitanja, prepoznaje sluhom pojedinačne glasove u riječi te zna rastaviti riječ na glasove i sastaviti glasove u riječ dok neka djeca znaju prepoznati slova abecede, napisati i pročitati svoje ime i prezime pa i samostalno pročitati jednostavniju slikovnicu.

Djeca kojoj se od najranije dobi čita s namjerom da zavole pisanu riječ i čitanje, a ne s pukom namjerom da ih se nešto nauči, lakše će usvojiti putem igre i zajedničkim čitanjem mnogobrojne vještine te će biti pripremljeni za učenje i uvježbavanje tehnike čitanja. Samim time čitanjem omogućavamo djetetu da putem slušanja priče i zajedničkog listanja slikovnice ima aktivnu ulogu kao slušač te da postane čitač.

Važnost čitanja djeci nije samo u tome da savladaju vještine i tehnike čitanja, razumiju tekst i poruku te da na taj način budu spremni za školu. Prema Civardi i sur. (2015), čitajući djetetu uvodimo dijete u čudesnu pustolovinu tijekom koje se susreće s veoma raznolikim inspirativnim i intrigantnim likovima, djeci pomažemo da oslobode svoju sposobnost stvaralaštva, da se usredotoče na svoje misli, razvijaju moć koncentracije i vizualizacije te da nauče više o osjećajima, da nauče više o

svojim snagama i slabostima, o tome što vole i što ne vole te da sama sebe dožive punije. „Čitanje, osim što potiče razvoj dječje mašte, ono pomaže djeci da dožive pun raspon vlastitih osjećaja“ (Civardi i sur., 2015; str.9)

Kao što dijete putem priča i slikovnica upoznaje sebe, prema Perrow (2010), knjiga može biti most do uspostavljanja bliskosti između roditelja i djeteta. Čitajući djetetu od najranije dobi, čak i onda kada dijete ne razumije što mu se čita, s djetetom izgrađujemo poseban osjećaj bliskosti i povezanosti. Roditelj i dijete tijekom zajedničkog čitanja međusobno se upoznaju jer roditelj uočava djetetove strahove, interese, sposobnosti, način razmišljanja i probleme koji ga muče, a ugodan glas roditelja te vrijeme i pažnja koje mu posvećuje prenosi djetetu poruku da je ono važno roditelju te kod djeteta stvara osjećaj ugone, sigurnosti i povjerenja. Zajedničko iskustvo čitanja za dijete ima mnogo dobrobiti koje mu pomažu u njegovu fizičkom rastu te socijalnom i emocionalnom razvoju (Stričević, 2006).

5.1. Poticajna okolina

Okruženje u kojem dijete živi te ljudi s kojim dijete živi uvelike utječu na njegov rast i razvoj, a prema riječima Čudina-Obradović (2002) najvažniji dio poticajne okoline su ljudi, oni ljudi koji dijete vole, grle, ljuljaju ga, glade i masiraju, pričaju i čitaju slikovnice i priče.

Poticajnost obiteljske okoline, pogotovo u predškolskom razdoblju smatra se glavnim elementom djetetove uspješnosti u govornom i čitalačkom razvoju, a poslije i u školskom uspjehu. Kako bi u djetetu potaknuli razvoj čitanja i razvili ljubav prema čitanju, od velike je važnosti da je dom u kojem dijete živi i odrasta opremljen knjigama, časopisima i priborom za čitanje i pisanje te da su mu ti materijali dostupni na svakom mjestu i u svako vrijeme kako bi dijete slobodno u svako doba odabralo ono što ga zanima te provodilo vremena u aktivnosti onoliko koliko mu je potrebno, bez prisile. Osim opremljenosti doma knjigama i materijalima za čitanje i pisanje, druga sastavnica poticajnog doma je ponašanje roditelja te njihov odnos prema govoru, čitanju te ostalim oblicima provođenja kvalitetnog vremena s djetetom. Roditelji koji čitanje smatraju oblikom igre i zabave najuspješniji su u poticanju djetetova zanimanja za čitanje i pismenost te će djeca takvih roditelja

zavoljeti pisanu riječ. Obiteljski utjecaji na razvoj čitanja izrazito su važni, roditelji koji i sami cijene i vole knjige te uživaju u njoj svojim će primjerom te zajedničkim čitanjem i aktivnostima vezanim za čitanje na djeci usaditi da je knjiga veselje, zabava i izvor uživanja. Na taj način će djeca prirodnim putem zavoljeti i ono što vole roditelji te će biti motivirana za čitanje knjige i sama će postati čitači (Čudina-Obradović, 2014).

Možemo reći kako već u ranoj i predškolskoj dobi nastaje zainteresiranost i ljubav za čitanje ako i sami roditelji djeteta uživaju u čitanju, ako djetetu daju primjere uživanja u čitanju i ako im omogućavaju uživanje u zajedničkom čitanju slikovnica uz topli emocionalni doživljaj i humor, zato glavni cilj čitanja ne bi trebao biti puko podučavanje čitanja već uspostavljanje pozitivnog odnosa i cijenjenje knjige te emocionalna uгода kod čitanja. U poticajnoj okolini djeteta rane i predškolske dobi čitanje će prihvatiti kao izvor vedrog, sigurnog, ugodnog i toplog osjećaja povezanosti s roditeljima. Takvim čitanjem djeteta motiviramo da čita što češće, da se čitanje ponavlja nekoliko puta, da voli listati slikovnice te oponašati roditelje kako čitaju, jedino spontano, vedro i opušteno okruženje, bez straha od neuspjeha, uz humor i smijeh te uz slobodu izbora koju mu pružaju roditelji, to jest djetetova poticajna okolina u kojoj odrasta u djetetu budi radost čitanja i ljubav prema knjizi (Čudina-Obradović 2014).

5.2. Dijaloško čitanje

Čitanje u kojem roditelj ima glavnu ulogu, a u kojem je djeteta samo pasivan slušač nema velike dobrobiti za djeteta. Interakcija roditelja s djetetom prilikom čitanja slikovnica i priča je značajna jer djeteta tada postaje ravnopravan partner u čitanju, što znači da u bilo kojem trenutku može izreći svoje misli i razmišljanja o pročitanom te postaviti pitanja koja ga zanimaju u vezi s pročitanom pričom. Takvo zajedničko, poticajno čitanje slikovnica nazivamo dijaloško čitanje u kojem se izmjenjuju faze čitanja i faze razgovora o pročitanom tekstu i slikama u slikovnici.

Prema Milevoj Klapčić (2009) zajedničko čitanje slikovnica kod djeteta razvija i njegove govorne sposobnosti koje su nužan preduvjet čitalačkih sposobnosti i kasnije napretka u školi. Čitanje djetetu poboljšava njegov govorni razvoj, no ne

samo čitanje roditelja već zajedničko čitanje kao oblik aktivnog poučavanja koje se odvija na određen način i mijenja tijekom vremena. Zato se kod čitanja djetetu ponajprije započinje s komentiranjem pročitano i dodjeljivanje imena slikama u slikovnici koje dijete vidi, bez prepričavanja sadržaja kako bi dijete s postupnim razvijanjem govora samo postiglo prepričavanje. Takav način postiže se ako roditelji prilagođavaju način čitanja govornim vještinama djeteta upotrebom učinkovitog, poticajnog čitanja u obliku razgovora u kojem se faze čitanja izmjenjuju s fazama razgovora o slikama i tekstu, a na taj način razgovor i rječnik djeteta postaje sve složeniji i bogatiji. Kod poticajnog čitanja korisnije je aktivno sudjelovanje, gdje djetetu postavljamo pitanja, od pasivnog slušanja kada dijete samo mirno sluša ili pokazuje što je na slici. Govor roditelja trebao bi poticati dječji razvoj te reagirati na njega proširenjem, objašnjavanjem, davanjem primjera, ispravljanjem i pohvalom. Poticajnim čitanjem od djeteta se zahtjeva samostalnost pa ono na taj način stječe vještine izražavanja. Vrlo je važno da roditelji, odgojitelji i ostale osobe tako čitaju djeci.

U dijaloškom čitanju najvažnije je shvaćanje i preuzimanje uloga, uloga roditelja je da postupno vodi dijete u sve složeniju upotrebu riječi koja počinje od toga da se od djeteta traži da imenuje stvari i bića, preko imenovanja svojstava i funkcija pa do traženja djetetova sve dužeg i bogatijeg govora kako bi se dijete kasnije samostalno moglo izražavati te opisati slike i sadržaj slikovnice ili priče. Poželjno je da se dio vremena posveti poticajnom, dijaloškom čitanju. Stoga je razgovor prije, za vrijeme i nakon čitanja priče koristan ne samo u svrhu bogaćenja vokabulara i razvijanja načina izražavanja već i kod razjašnjenja moralnih dvojbi i usvajanja moralnog i dobrog ponašanja.

Jednako tako kod čitanja važno je da dijete gleda u slikovnicu, da prati tijek priče na stranici, gleda slike i slova pa bi roditelj ili odgojitelj trebao djetetu dopustiti interakciju sa slikovnicom, kod takvog dijaloškog čitanja čitač mora biti aktivan, razgovarati s djetetom o priči i slikama, komentirati, dopustiti djetetu da govori, kako bi ukoliko dijete ima nešto za reći zadovoljili njegovu potrebu za sudjelovanjem (Centner, 2007). „Želi li roditelj da dijete doživi istinski užitak čitanja i zavoli knjigu, a ne da odgaja budućeg 'dobrog đaka', valja biti oprezan i dobro 'oslušivati' interese i sposobnosti svoga djeteta, a ne gurati ga u klupe znanstvenih spoznaja“ (Centner, 2007, str. 24).

Čudina-Obradović (2002) navodi da u svrhu razumijevanja funkcija čitanja, pisanja i obilježja teksta, roditelj zajedno s djetetom treba čitati slikovnice i kod čitanja razgovarati s djetetom o slici i tekstu kako bi provjerili razumije li dijete priču, tražiti od djeteta da prepričava sadržaj slika u slikovnici, odgovarati na pitanja o priči i likovima te postavljati pitanja, poticati dijete na prepričavanje te postupno produljivati vrijeme djetetove pažnje.

Autori Zimmermann i Hutchins (2009) ističu važnost postavljanja pitanja tokom čitanja te navode kako postavljanje pitanja pomaže pojasniti ideje i poboljšati razumijevanje te su neophodna za kreiranje i jačanje dijaloga s tekstem. Djeca moraju imati na umu kako je u redu postavljati pitanja prije, tokom i nakon čitanja. Postavljajući pitanja djeca razmišljaju, dobivaju odgovore na ono što ih zanima, a osoba koja im čita saznaje što dijete muči, što ne razumije i što ga zanima te na taj način upoznaje dijete. „U ulozi roditelja trebali biste djecu ohrabrivati da postavljaju prava pitanja, pitanja koja ih stvarno muče, bez obzira na to znate li vi odgovoriti na njih“ (Zimmermann i Hutchins, 2009; str. 62).

5.3. Rituali čitanja

Kada čitamo djetetu važno je osigurati toplu, ugodnu i opuštenu atmosferu. Trebamo čitati ovisno o potrebama djeteta te se prilagoditi djetetu čitajući prigodnom jačinom, ugodnim glasom, zagrliti dijete ili ga staviti u krilo kako bi na taj način stvorili osjećaj ugone i međusobne povezanosti. Vrijeme koje provodimo s djetetom čitajući mu mora biti vrijeme samo za nas i za dijete, bez pritiska i žurbe, to bi trebalo biti vrijeme kada se roditelj posveti isključivo djetetu te mu pokloni svu svoju pažnju pa samim time dijete ima mogućnost uživati u priči, ljepoti riječi i slika. Jedino na taj način dijete će zavoljeti knjigu i čitanje.

Zalar (2008) govori kako bi roditelji trebali produljiti trenutke užitka čitanja i razgledavanja slikovnica sa svojom djecom jer vrijeme koje djeci poklanjamo čini ih zadovoljnima, samouvjerenijima, sposobnijima za život te produbljuje međusobnu ljubav i poštivanje te bi knjiga već u predškolskoj dobi trebala postati nerazdvojan dio djetetova života.

Vizek Vidović i Hrabar (2009) navode kako se održavanjem jednostavnih, svakodnevnih obiteljskih aktivnosti djetetu najbolje prenosi poruka da ga se cijeni i voli te takvi predvidljivi i pozitivni događaji ojačavaju osjećaj zajedništva, kontinuiteta, bliskosti i smisla pa se dijete u takvim trenucima osjeća prihvaćeno i sigurno.

Čitanjem na istom mjestu u skoro približno vrijeme uspostavlja se ritual, običaj zajedničkog čitanja što djetetu daje osjećaj stalnosti i male tradicije što je izvor sigurnosti i uporište za osjećaj vremena i životne organizacije. Ozračje čitanja priče treba biti opušteno, ugodno i toplo, a roditelj smiren i opušten. Zajedničkim čitanjem s roditeljima dijete uči da je čitanje redovna, svakodnevna aktivnost, koja je važna korisna i zabavna (Milevoj Klapčić, 2009).

6. ULOGA ODGOJITELJA KOD ČITANJA SLIKOVNICA

Jasno je kako djetetov odgojitelj te ustanova koju dijete pohađa imaju važnu ulogu za budući razvoj vještine čitanja kao i stjecanja ljubavi prema čitanju. Odgojitelji putem različitih aktivnosti vezanih uz knjigu i čitanje, pomoću igre i posjeta knjižnicama kod djeteta osvještavaju ulogu i važnost knjige i slikovnice. Ako uzmemo u obzir da su odgojitelji kompetentne osobe koje odgajaju djecu te imaju znanja i iskustva u radu s djecom, tada je njihova uloga, osim čitanja djeci te aktivnostima vezanim uz čitanje, prema Vonta i Balič (2011), informirati roditelje o dobitima koju slikovnice donose dječjem razvoju.

Čudina-Obradović (2014) piše kako odgojitelji moraju biti primjer čestog i radosnog čitanja te da prostor vrtića prostor treba biti opremljen različitim pisanim materijalima, slikovnicama, stripovima, dječjim enciklopedijama i časopisima, posuđenim knjigama te bi taj materijal uvijek morao biti dostupan djeci. Osim uređenja prostora u kojem se dijete upoznaje s knjigom i čitanjem, navodi kako nije dovoljno samo opremiti prostor i staviti materijale na policu, već djeci treba pokazati kako se tim materijalima služi te što se sve zanimljivo u njima nalazi.

Kako navodi Nendić-Bilan (1999), dnevni raspored vrtića trebao bi izaći u susret razvojnim potrebama djece te osigurati vrijeme i prostor za organizaciju predčitačkih aktivnosti te fizičko okruženje centra treba valjano, bogato i raznovrsno opremiti tiskanim materijalom koji će djecu poticati na aktivnosti vezane uz čitanje. Odgovarajućim odabirom namještaja, sredstava i opreme centar postaje zanimljiv i ugodan, a pozitivno ozračje u centar privlači i djecu koja nisu sklona čitalačkim djelatnostima, u interakciji s poticajnim materijalima potiču se i razvijaju predčitačke vještine predškolskog djeteta.

Milevoj Klapčić (2009) navodi, prema Čudina-Obradović (2003), kako je odgojitelj onaj koji organizira svakodnevne aktivnosti čitanja djetetu i čitanja s djetetom postupno ga uključujući u proces praćenja teksta, te su takve aktivnosti neizostavandio svakoga radnoga dana u dječjem vrtiću. Osim slušanja priča, dijete odgojitelj treba dijete poticati da aktivno sudjeluje i promatra sliku u tekst kako bi u razgovoru s odgojiteljem razvijalo svoje govorne vještine.

Uz bogato i poticajno prostorno-materijalno okruženje ističe se i važnost emocionalnog aspekta literarnog okružja, to je pristup gdje odgojitelj djecu poziva na sudjelovanje, ali ih ne prisiljava. Brojne igre i aktivnosti za poticanje predčitačkih vještina koje mogu približiti knjigu djetetu uz pričanje i čitanje odgojitelja omogućuje djetetu uključivanje u aktivnosti neovisno o njegovim trenutnim, različitim individualno različitim potrebama. No uz sve to autorica Centner (2007) navodi kako dječji vrtić ne nadomještava dom već ga samo upotpunjuje. Zajednička suradnja roditelja i odgojitelja te njihov odnos prema čitanju i knjizi doprinose cjelokupnom razvoju djeteta.

Petrović-Sočo (1997) ističe kako na život djece u vrtiću te kvalitetan razvoj utječe sociopedagoški aspekt, to jest odnos odgajatelja i djeteta te materijalni aspekt koji se odnosi na opremljenost i raspored prostora. Prema tome odgojna grupa, kao specifična društvena zajednica djece i odraslih, svoj identitet i dinamiku življenja najčešće stječe pod utjecajem odgojitelja. Stoga, stručna osposobljenost odgojitelja, njegova pedagoška kultura, stavovi i očekivanja, prepoznavanje aktualnog stupnja razvoja djeteta u kontekstu njegove aktivnosti i usmjeravanje k aktivnostima višeg razvojnog stupnja te način na koji organizira i potiče djecu na zajedničke aktivnosti s njim, individualno i grupno, u koje vrijeme i u kojoj mjeri, određuju poticanje, odnosno ograničavanje sociopedagoškog aspekta institucijskog konteksta.

Osim približavanja knjige, slikovnice i čitanja djeci, odgojitelji i predškolska ustanova bi trebale imati obavezu i ulogu o informiranju roditelja o važnosti slikovnice za djetetov kognitivni, emocionalni i socijalni razvoj. Odgojitelji imaju priliku putem plakata, letaka te roditeljskih sastanaka približiti slikovnicu i pisanu riječ roditeljima. Odgojitelj bi trebao biti osoba koja zna koje su slikovnice prikladne za djecu te koje su karakteristike kvalitetnih slikovnica kako bina primjeren način osvijestio roditelje o važnosti čitanja tako da oni sami, ukoliko nemaju naviku čitanja djeci osvijeste i naučile koje su prednosti čitanja. Uloga ustanove, odgojitelja te stručne službe je da osigura prostor u kojem će djeca zajedno s roditeljima i odgojiteljima moći čitati, izrađivati slikovnice te se baviti različitim aktivnostima i igrama vezanim za čitanje, da nabave dovoljan broj kvalitetnih slikovnica koje su primjerene djeci i njihovom razvoju, da organiziraju posjete knjižnicama te u vrtiću ugošćuju autore slikovnica.

Pravilnim pristupom čitanju u ustanovi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, na načine koji su primjereni djeci, kroz igre i zanimljive aktivnosti vezane uz čitanje i pisanu riječ u djeci stvaramo naviku čitanja te se knjiga prihvaća kao dio važne svakodnevnice, a ne kao obaveza. Jedino takav pristup ima pozitivne učinke na dijete i njegov cjelokupni razvoj.

7. ISTRAŽIVANJE - ANKETA „UČESTALOST I AKTIVNOSTI ČITANJA SLIKOVNICA DJECI RANE I PREDŠKOLSKE DOBI“

Opće je poznato da čitanje već u najranijoj dobi utječe na pozitivan i ubrzan razvoj djeteta te na stjecanje navike i ljubavi prema knjizi i čitanju. U suvremenom svijetu kada su televizija i internet preuzeli važnu ulogu u odgoju djece te djeca svoje slobodno vrijeme provode igrajući računalne igre i gledajući televiziju, knjiga postaje zanemarena te se s njom susreću tek u osnovnoj školi. Veliku ulogu u razvijanju čitalačkih navika i prihvaćanju knjige kao dio svakodnevnice imaju roditelji i odgajatelji djece rane i predškolske dobi. Promišljajući o ulozi i važnosti čitanja slikovnica kod djece rane i predškolske dobi, došla sam na ideju da kratkom internet anketom ispitam učestalost i aktivnosti čitanja slikovnica djeci rane i predškolske dobi kako bih uvidjela koliko vremena roditelji i odgojitelji posvećuju čitanju i aktivnostima vezanim za čitanje.

7.1. Cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja bio je odgovoriti na pitanja poput čitaju li roditelji djeci i zašto čitaju, koliko vremena provode čitajući djeci, razgovaraju li tijekom i nakon čitanja s djecom, posuđuju li knjige iz knjižnice ili pak razmjenjuju knjige s roditeljima druge djece i koji broj slikovnica dijete posjeduje, ali ujedno odgovoriti na pitanja vezana uz ustanovu Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja poput čitaju li se slikovnice u dječjem vrtiću te od koga saznaju ako se slikovnice čitaju ili pak ne čitaju i jesu li u vrtiću organizirane aktivnosti uz slikovnice u kojima roditelj može sudjelovati.

7.2. Problemi istraživanja

U nastavku ćemo navesti probleme vezane uz aktivnosti i učestalost čitanja djeci rane i predškolske dobi koje ćemo u analizi rezultata potvrditi ili odbaciti.

- Roditelji djece ranog i predškolskog uzrasta ne čitaju slikovnice djeci.

- Čitanje slikovnica ne traje dugo.
- Roditelji djece ranog i predškolskog uzrasta ne čitaju često slikovnice djeci.
- Roditelji djece ranog i predškolskog uzrasta ne razgovaraju s djecom tijekom i nakon čitanja slikovnica.
- Roditelji djece ranog i predškolskog uzrasta ne posuđuju slikovnice u knjižnici
- Roditelji djece ranog i predškolskog uzrasta ne razmjenjuju slikovnice s roditeljima druge djece.
- Djeca ranog i predškolskog uzrasta ne posjeduju velik broj slikovnica.
- Ne postoje određeni razlozi zbog kojih roditelji čitaju djeci.
- Slikovnice se ne čitaju u dječjem vrtiću.
- U vrtiću nisu organizirane aktivnosti uz slikovnicu u kojima roditelji mogu sudjelovati.

7.3. Tehnika prikupljanja podataka

Tehnika prikupljanja podataka bila je anonimna internetska anketa koja je obuhvaćala sedamnaest pitanja, te je bila podijeljena na dva odjeljka. Prvi odjeljak obuhvaćao je pitanja za sve roditelje djece rane i predškolske dobi, dok je drugi odjeljak obuhvaćao pitanja samo za one roditelje djece rane i predškolske dobi čija djeca pohađaju dječji vrtić. Ispitanici su na pitanja imali mogućnost kratkog odgovora, višestrukog odgovora te su dva pitanja sadržavala opisni odgovor.

7.4. Uzorak ispitanika

Uzorak, to jest ispitanici bili su roditelji djece rane i predškolske dobi koji su aktivni na internetu, društvenim mrežama, to jest facebook profilima (Čitaj mi, Klinfo. hr, Klokunica, Mamina stranica i Roda). Odgovori su prikupljeni od 31. srpnja do 23. kolovoza 2016. godine. Ukupan broj ispitanika bila su 302 roditelja djece rane i predškolske dobi.

7.5. Analiza dobivenih podataka

U ovom dijelu istraživačkog rada predstaviti ću rezultate istraživanja i dati analizirati dobivenih rezultata ankete na temu „Učestalost i aktivnosti čitanja slikovnica djeci rane i predškolske dobi“. Anketu su ispunila 302 roditelja djece rane i predškolske dobi u periodu od 31. srpnja do 23. kolovoza 2016. godine.

Prva dva pitanja nemaju neku značajnu vrijednost u istraživanju već samo informativnu. Pitanjem „**Dob djeteta?**“ dobili smo odgovor kako najmlađe dijete ima 5 mjeseci, a najstarije 7.5 godina. Dok smo pitanjem „**Spol djeteta?**“ saznali da je na pitanja za djecu muškog spola odgovaralo 163 roditelja (54 %), a za djecu ženskog spola 139 roditelja (46 %).

Na pitanje „**Pohađa li Vaše dijete vrtić?**“, 217 roditelja odgovorilo je potvrdno, dok je preostalih 85 roditelja negiralo. Što znači da 79.9 % djece pohađa dječji vrtić, a 28.1% ne pohađa. Nadalje slijedi pitanje „**Čitate li slikovnice svojem djetetu?**“ na koje je 297 (98.3 %) roditelja potvrdilo da čita, a tek 5 (1.7 %) roditelja kako ne čita. Roditelji koji čitaju djeci na pitanje „**Koliko dugo traje čitanje slikovnice?**“, njih 84 (27.8 %) odgovorilo je kako čitaju 15-20 minuta, dok je preostalih 220 (72.8 %) odgovorilo kako čita ovisno o interesu djeteta. Pokazalo se kako na pitanje „**Koliko često čitate slikovnice svojem djetetu?**“, 149 (49.3 %) roditelja čita svaki dan, 103 (34.1 %) roditelja tri do četiri puta tjedno, 45 (14.9 %) jednom tjedno, dok preostalih 5 roditelja (1.7 %) uopće ne čita. Sljedeće pitanje bilo je „**Razgovarate li TIJEKOM čitanja s djetetom o slikovnici?**“, gdje je 214 roditelja (70.9 %) odgovorilo kako često razgovaraju o slikama i priči, 55 (18.2 %) kako ponekad postave neko pitanje, a 40 (13.2 %) razgovaraju samo ukoliko ga dijete nešto pita. U ovom pitanju kao ni u sljedećem roditelji koji ne čitaju svojoj djeci, njih 5 (1.7 %) nije imalo mogućnost odabira „ne čitam“ pa su najčešće odabrali odgovor „samo ako me dijete nešto pita“. Pitanje „**Razgovarate li NAKON čitanja s djetetom o slikovnici?**“ daje rezultate kako 159 (52.6 %) roditelja često razgovara o slikama i priči, 90 (29.8 %) ponekad postavi neko pitanje, a 57 (18.9 %) razgovara samo ako ih dijete nešto pita. Zanimljivo je kako su na pitanje „**Posuđujete li slikovnice u knjižnici?**“ čak 142 (47 %) roditelja odgovorilo kako posuđuje, dok je 160 (53 %) odgovorilo da ne posuđuje. Odgovorom na pitanje „**Razmjenjujete li slikovnice s roditeljima druge djece?**“ ustanovilo se kako 250 (82.8 %) roditelja ne

razmjenjuje, a 52 (17.2 %) razmjenjuje. Odgovorom na pitanje „**Koliko slikovnica posjeduje Vaše dijete?**“ došli smo do rezultata kako 4 (1.3 %) djece ne posjeduje nijednu slikovnicu, 38 (12.6 %) posjeduje do 10 slikovnica, a 260 (80.1 %) posjeduje više od 10 slikovnica. Na pitanje „**Zašto čitate slikovnice svojoj djeci?**“ dobili smo čak 203 različita odgovora.

Drugi odjeljak obuhvaćao je pitanja koja su ispunjavali roditelji djece rane i predškolske dobi koja pohađaju dječji vrtić. Na ta pitanja odgovaralo je 217 ispitanika, roditelja. Na prvo pitanje „**Imate li saznanja o tome da se slikovnice čitaju u dječjem vrtiću?**“ 197 (90.8 %) roditelja odgovorilo je potvrdno, a tek 20 (9.2 %) je odgovorilo kako nema saznanja o tome. Na sljedeće pitanje „**Od koga saznajete da se djetetu čita slikovnica u dječjem vrtiću?**“, ispitanici su imali mogućnost višestrukog odabira pa su birali više od jednog odgovora. Odgovorili su da ponajprije saznaju od djeteta, zatim od odgajatelja, a tek desetero roditelja odabralo je odgovor kako saznaju od roditelja druge djece ili pak od stručnih službi. Oni koji ne saznaju imali su pravo ne odgovoriti na pitanje iako su neki odabrali kako od djeteta saznaju da im se ne čita. 44 (20.3 %) roditelja odgovorilo je da se u vrtiću održavaju aktivnosti vezane uz slikovnicu u kojima sudjeluju, 151 (69.6 %) odgovorilo je kako se ne održavaju, a 22 (10.1 %) nema saznanja o takvim aktivnostima što je bio odgovor na pitanje „**Jesu li u vrtiću organiziranje neke aktivnosti uz slikovnice u kojima kao roditelj sudjelujete?**“. Oni roditelji koji su odgovorili da se u vrtiću organiziraju aktivnosti vezane uz slikovnice u kojima sudjeluju i oni sami imali su mogućnost odabrati koje su to aktivnosti ili pak u sljedećem pitanju „**Ukoliko o čitanju djetetu želite dodati još nešto, slobodno ovdje upišite:**“, navesti neke aktivnosti. 29 (67.4 %) roditelja navelo je kako su to projektni dan(i) vezani uz temu iz slikovnice, a 14 (32.6 %) roditelja odlučilo se za roditeljske sastanke na temu važnosti čitanja slikovnica, dok je jedan roditelj odgovorio opisno na ovo pitanje, ovim odgovorom „*u vrtiću organizirana akcija zamjene slikovnica na način da tko želi donese slikovnice u za to predviđenu kutiju te tko želi uzme slikovnicu i onda ju vrati kada želi i tako cirkuliraju*“. 31 ispitanik napisao je nešto o čitanju djetetu te ćemo te odgovore kao i odgovore na pitanje „**Zašto čitate slikovnice svojoj djeci?**“ dodati u daljnjem tekstu.

Nakon provedenog istraživanja i analiziranih rezultata vrijeme je da se vratim problemima ovog istraživanja te uvidim postoje li oni zapravo ili ne postoje.

Roditelji djece ranog i predškolskog uzrasta ne čitaju slikovnice djeci.

Unatoč malom broju ispitanika, možemo zaključiti kako velik postotak roditelja ipak čita slikovnice svojoj djeci, čak 98.3 % te ta aktivnost nije postala zanemarena s obzirom na suvremenu tehnologiju i količinu igračaka koje djeca posjeduju. Na 302 ispitanika uspostavilo se kako petero roditelja ne čita djeci. Od kojih jedno dijete (dječak, 4 godine) ide u vrtić, a četvero djece ne ide u vrtić (dvije djevojčice, 10 mjeseci i 6 godina te dječaci od 2 i 4 godine). Dječaku koji ide u vrtić ne čitaju ni roditelji ni odgojitelj te ne posjeduje nijednu slikovnicu, a za dječaka starog dvije godine na pitanje zašto čitate svojoj djeci, odgovor roditelja je bio kako mu ne čitaju zato jer je još mali. Za ostalu djecu kojima se ne čita ne mogu odrediti razlog ne čitanju osim neosviještenosti roditelja zbog toga jer djeca na pohađaju vrtić

Čitanje slikovnica ne traje dugo.

Iako smo pretpostavili kako vrijeme koje roditelji provode s djecom čitajući ne traje dugo, dobili smo odgovor kako ipak najveći postotak roditelja, čak 72.8 % čita onoliko koliko djeca imaju interes za to što je dobro jer je svako dijete individua te neka djeca vole više vremena provoditi s knjigom, a neka manje, ovisno o potrebama i željama, dok 27.8 % ograničava vrijeme čitanja, to jest čita 15-20 minuta, preostalih 1.7 % ne čita uopće.

Roditelji djece ranog i predškolskog uzrasta ne čitaju često slikovnice djeci.

Skoro polovica roditelja 49.3 % djeci čita svakodnevno, tri do četiri puta tjedno čita im 34.1 %, jednom tjedno 14.9 %, a 1.7% roditelja uopće ne čita. Skoro 50 % roditelja čita djeci svakodnevno te je svjesno važnosti čitanja slikovnica, stoga možemo zaključiti da preostalih 50 % vjerojatno čita ovisno o potrebama i željama djece za čitanjem koje nisu svakodnevne s obzirom na dob.

Roditelji djece ranog i predškolskog uzrasta ne razgovaraju s djecom tijekom i nakon čitanja slikovnica.

Prema rezultatima ankete ispostavilo se kako najveći broj roditelja, njih dvjestotinjak ipak često razgovara s djecom tijekom i nakon čitanja, dok njih osamdesetak

ponekad postavi neko pitanje, a nekolicina njih odgovara na pitanja samo ukoliko ih dijete nešto pita. Smatram da je većina roditelja svjesna postavljanja poticajnih pitanja u svrhu kognitivnog, emotivnog i socijalnog razvoja.

Roditelji djece ranog i predškolskog uzrasta ne posuđuju slikovnice u knjižnici

Približno polovica ispitanika posuđuje slikovnice u knjižnici 47 %, dok druga polovica 53 % ipak ne posuđuje slikovnice. Iako nismo ispitali koji je razlog tome možemo pretpostaviti kako roditelji nisu osviješteni da postoji i ta mogućnost te možda nisi učlanjeni u knjižnicu.

Roditelji djece ranog i predškolskog uzrasta ne razmjenjuju slikovnice s roditeljima druge djece.

Ovo smo potvrdili istraživanjem te se uspostavilo kako tek 17.2 % roditelja razmjenjuje slikovnice s roditeljima druge djece, dok preostalih 82.8 %, što je velik postotak, ne razmjenjuje slikovnice. Smatram da bi se roditelji s obzirom na njihovu dob trebali više angažirati te međusobno raspravljati o slikovnicama, njezinoj dobrobiti i kvaliteti.

Djeca ranog i predškolskog uzrasta ne posjeduju velik broj slikovnica.

Iako polovica roditelja ne posuđuje slikovnice u knjižnici te ne razmjenjuje slikovnice s roditeljima druge djece, došli smo do rezultata kako ipak velik postotak djece, njih 86.1% posjeduju više od deset slikovnica. Zanimljivo je da i dječaku kojem se ne čita posjeduju više od deset slikovnica. Do deset slikovnica posjeduju 12.6 % djece, a nijednu slikovnicu nema 1.3% djece, to jest preostalo četvero djece kojima se ne čitaju slikovnice. Razlog velikom broju slikovnica koje djeca posjeduju mogao bi biti i taj što su slikovnice prigodan poklon za dječje rođendane što znam iz vlastitog iskustva.

Ne postoje određeni razlozi zbog kojih roditelji čitaju djeci.

Smatrali smo kako roditelji baš i nemaju prevelika znanja i razloge zbog kojih čitaju djeci, no došli smo do zaključka kako ipak imaju. Razlog tome može biti i taj što je anketa ispunjavana i podijeljena na facebook stranicama vezanim uz odgoj djece, a takve stranice sadrže mnogobrojne korisne informacije o važnosti čitanja i uloge

slikovnice u dječjem razvoju. Neki od razloga koje su naveli roditelji, što je ujedno i odgovor na pitanje „Zašto čitate slikovnice svojoj djeci?“ su:

I sama volim knjige i od malih nogu knjige "gutam". Za mene je svijet knjiga jedno čarobno mjesto i svoju ljubav prema čitanju pokušavam prenijeti na dijete.

Čitanje djetetu u ranoj dobi pomaže razvoju govora, širi vidike i opću kulturu, razvija se ljubav prema knjizi što će od velike važnosti biti u kasnijem razvoju djeteta, zbližava dijete i roditelja.

Čitam jer mu želim otvoriti tisuće novih prozora u nove svjetove, ali i kako bi imao naviku čitanja i u odraslijoj dobi jer čitajući bolje će upoznati, a i razumjeti samoga sebe i ljude oko sebe.

Zato jer uživamo u tome i odlično se zabavljamo kad čitamo. I zato jer je ga to jako veseli, korisno je za razvoj govora i mašte. I oplemenjuje ga. Sam posuđuje knjige u knjižnici svaki tjedan i već sad zna pokazati što ga zanima i što želi da čitamo. A čitamo mu od kad smo došli iz rodilišta.

Da napravimo pauzu od fizičkih aktivnosti i umirimo dijete, te da proširimo interese djeteta.

Prije svega jer ona traži čitanje, pokazuje velik interes i uživa u slikovnicama. Također smatram da na taj način potičemo i razvijamo ljubav prema knjizi i čitanju, komunikaciju, koncentraciju, znatiželju i mnoge druge osobine i sposobnosti.

Zbog bogatstva izraza, osjećaja i ljepote koju joj na taj način darujem, zbog vlastitog uživanja u tim tihim trenucima bliskosti, jer joj razvijamo inteligenciju na taj način, i jer smo i sami strastveni čitači.

Razvoj mašte, vokabulara, uživljanje u živote drugačijih od njih, poticanje kreativnosti, učenje, rješavanje problema, kvalitetno provedeno vrijeme s mojim djetetom...

Učimo nove pojmove, obogaćuje rječnik... I suprug i ja volimo čitati pa je to aktivnost koja nas sve veseli. Dječak je vrlo aktivan pa na čitanje dođe kao opuštanje i predah od svakodnevnog jurnjave. Čitamo i prije spavanja, tako se uspavljujemo.

Mislim da je to važno za djetetov razvoj i buduće obrazovanje. Povezuje me s djetetom, a stvara se i pozitivna emocija vezana za književnost. Mislim da je za razvoj djetetove inteligencije jako važno da zamišlja situacije i radnje temeljem statične slike i priče koju čuje.

I on i ja to volimo i uživamo u tome. Zanima ga svašta i ima bujnu maštu. A ponekad mi slikovnice daju ideju što ćemo raditi taj ili idući dan.

Svaki tjedan posudimo 10 knjiga i tako već 3 godine. Kod kuće imamo stotinjak slikovnica i knjiga za djecu. Ja sam po struci također učiteljica i mogu reći da se vidi razlika kod djece kojima se čita. O svemu razgovaramo, objasnim nepoznate pojmove, usput uključim brojanje, boje, razlike veliko - malo, ako je povrće ispitujem koje još zna ili voće. Često joj na kraju postavljam pitanja i provjerim slušanje s razumijevanjem. Tako je naučila slova i zna pisati! Mnogo je prednosti. Puno priča zna napamet pa i ona sama priča svojim plišancima. Svakome bih preporučila.

Zato jer se djeca ovako nauče zavoljeti knjigu, doživjeti knjigu kao svojeg prijatelja. Zato jer slikovnica uči dijete raznim situacijama, odnosima. Jer dijete nakon slikovnice želi još jednu. Jer nauči postavljati pitanja, vidi svijet kroz poznatu priču iz slikovnice. Razvija se vokabular, sposobnost pravile uporabe materinjeg jezika od najranije dobi.....a i jednostavno volimo "naše vrijeme" uz slikovnicu.

Djeci treba čitati da bi se razvijala njihova mašta i kreativnost. Također i zbog toga da bi proširili svoje vidike. Al nije bitno samo čitanje već i razgovor sa djetetom uz čitanje i poslije čitanja, te da bi vidjelu kakva mu je memorija pitati ga da prepriča sta je zapamtilo.

Temeljem ovih odgovora možemo zaključiti kako su roditelji itekako svjesni da je čitanje slikovnica kao i razgovor o slikovnici te vrijeme provedeno s djecom korisno te pogoduje cjelokupnom dječjem razvoju.

Slikovnice se ne čitaju u dječjem vrtiću.

Od 217 roditelja djece koja pohađaju dječji vrtić dobili smo odgovor kako se u vrtiću čitaju slikovnice, 197 djece, to jest 90.8 % djece sudjeluje u aktivnostima vezanim za slikovnicu, dok 20 djece ili 9.2 %, mogli bismo čak reći odgojitelja ne čita slikovnice pa bi se trebali zapitati zašto ti odgojitelji ne čitaju. Čita li se ili ne čita roditelji to ponajprije saznaju od djeteta, zatim od odgojitelja te su rijetki oni koji to

saznaju od roditelja druge djece i stručnih službi, što ne začuđuje jer kao što smo saznali, roditelji ne komuniciraju međusobno o važnosti čitanja i ulozi slikovnice u djetetovu životu.

U vrtiću nisu organizirane aktivnosti uz slikovnicu u kojima roditelji mogu sudjelovati.

Skoro 70 %, točnije 69.6 % roditelja odgovorilo je kako u vrtiću nisu organizirane aktivnosti vezane uz slikovnice u kojima roditelji mogu sudjelovati, 20.3 % reklo je kako postoje aktivnosti vezane uz slikovnice, a 10.1 % nema saznanja postoje li uopće takve aktivnosti. Ako postoje to su ponajprije projektni dan(i) vezani uz slikovnicu te roditeljski sastanci na temu važnosti čitanja slikovnica.

Ovu su neki od dobrovoljnih odgovora roditelja vezanih za dječji vrtić i slikovnice:

Nažalost, u vrtiću se sve rjeđe čita, a sve češće puštaju snimljene audio ili video priče i crtići. O pročitanoj se razgovara također malo, no ipak, neke veze ima. Otprilike jednom godišnje sadržaji iz slikovnica zažive i kroz neki projekt, a ponekad djeca slikaju svoje dojmove.

Važno je napraviti selekciju kvalitetnih i manje kvalitetnih slikovnica jer se prodaje svašta.

Razočarana sam ponudom slikovnica na hrvatskom jeziku za najraniju dob (ili ja osobno možda nisam naletjela na prave) s obzirom na tematiku. Mislim da fale tematike u kojima su prikazane radnje sa malom djecom, različitih kultura i fenotipskih izgleda, najčešće su tematike životinja u kojima su životinje okarakterizirane ljudski- obučene u odjeću itd., mislim da je bitno da od najranije dobi dijete uči kroz slikovnice kulturnu i fenotipsku raznolikost ljudi svijeta, da uči o prirodi i životinjama na realan način bez specizma i antropocentričnih stavova.

U vrtiću smo skupljali knjige i slikovnice u krugu grupe, napravljena je mini knjižnica. Knjige su se mogle posuđivati za doma a i bila su dostupna djeci u vrtiću.

Trebalo bi više poraditi na svijesti u društvu o važnosti čitanja djetetu koje iznimno utječe na njegov kognitivni i emocionalni razvoj. Posebno pripremiti odgojitelje u vrtiću koji često zapostavljaju ovu aktivnost.

U Hrvatskoj nedostaje klasifikacija slikovnica po dobi djeteta što ima u drugom zemljama EU. Na slikovnici nigdje nema napisana preporučena dob.

8. ZAKLJUČAK

Temeljem literature i istraživanja koje sam provela putem internetske ankete otprve možemo zaključiti kako je čitanje te uloga slikovnice u procesu čitanja i aktivnostima vezanim uz čitanje od velikog značaja za djetetov kognitivni, emocionalni i socijalni razvoj. Istraživanjem smo također došli do rezultata koji nam potvrđuju da su roditelji svjesni te uloge i važnosti te da većina, skoro svi roditelji koji su ispunjavali ankete čitaju svojoj djeci i znaju da dijeta, kao i oni sami imaju korist od toga.

Osnovni zaključak do kojeg sam došla putem istraživanja je taj kako unatoč suvremenoj tehnologiji i novim igračkama roditelji ipak čitaju djeci rane i predškolske dobi te je knjiga, slikovnica još uvijek sastavni djetinjstva putem dijete uz pomoć roditelja upoznaje svijet oko sebe i na prirodan način uči.

Unatoč tome što roditelji čitaju svojoj djeci, nude im ono što ih zanima te provode dovoljno vremena čitajući im, ovisno o interesima, potrebama i dobi, zabrinjavajuće je to što roditelji i odgojitelji ne komuniciraju i ne sudjeluju u aktivnostima vezanim uz čitanje i slikovnicu. Smatram kako bi se taj problem mogao riješiti edukacijom odgojitelja koji bi se trebali više angažirati i informirati roditelje o tome kako čitanje i slikovnica ne bi postali prošlost.

Smatram kako odgojitelji u suradnji sa stručnim osobljem ustanove, provođenjem projektnih dana, predavanja o važnosti čitanja, posjećivanjem knjižnicama, ugošćivanjem pisaca, zajedničkim čitanjem i izradom slikovnica djece, roditelja i odgojitelja u prostorima vrtića možemo pokazati roditeljima kako djeca uživaju u čitanju i aktivnostima vezanim za čitanje i slikovnicu. Takvim pristupom odgojitelja i predškolske ustanove osvještavamo roditelje da važno čitati djeci od rođenja jer time gradimo temelje za cijeli život.

Prilog 1. Primjer ankete

UČESTALOST I AKTIVNOSTI ČITANJA SLIKOVNICA DJECI RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

Poštovani roditelji!

Pred Vama je anketa kojom želim ispitati učestalost i aktivnosti prilikom čitanja slikovnica djeci rane i predškolske dobi. Anketa je anonimna i njeni će se rezultati koristiti u svrhu izrade završnog rada. Za ispunjavanje je potrebno desetak minuta. Molim vas da iskreno odgovorite na postavljena pitanja.

Unaprijed Vam zahvaljujem na sudjelovanju!

Eva Hadaš, studentica Učiteljskog fakulteta Odsjeka u Čakovcu

1. Dob djeteta? *

2. Spol djeteta? *

- muško
- žensko

3. Pohađa li Vaše dijete vrtić? *

- da
- ne

4. Čitate li slikovnice svojem djetetu? *

- da
- ne

5. Koliko dugo traje čitanje slikovnice? *

- ne čitam
- 15 - 20 minuta
- ovisi o interesu djeteta

6. Koliko često čitate slikovnice svojem djetetu? *

- ne čitam
- svaki dan
- jednom tjedno
- tri do četiri puta tjedno

7. Razgovarate li TIJEKOM čitanja s djetetom o slikovnici? *

- samo ako me dijete nešto pita
- ponekad postavim neko pitanje
- često razgovaramo o slikama i priči

8. Razgovarate li NAKON čitanja s djetetom o slikovnici? *

- samo ako me dijete nešto pita
- ponekad postavim neko pitanje
- često razgovaramo o slikama i priči

9. Posuđujete li slikovnice u knjižnici? *

- da
- ne

10. Razmjenjujete li slikovnice s roditeljima druge djece? *

- da
- ne

11. Koliko slikovnica posjeduje Vaše dijete? *

- nijednu
- do 10 slikovnica
- više od 10 slikovnica

12. Zašto čitate slikovnice svojoj djeci?

PITANJA ZA RODITELJE ČIJA DJECA POHAĐAJU DJEČJI VRTIĆ

13. Imate li saznanja o tome da se slikovnice čitaju u dječjem vrtiću?

- da
- ne

14. Od koga saznajete da se djetetu čita slikovnica u dječjem vrtiću?

- od djeteta
- od odgajatelja
- od roditelja druge djece
- od stručnih službi u vrtiću

15. Jesu li u vrtiću organiziranje neke aktivnosti uz slikovnice u kojima kao roditelj sudjelujete?

- da
- ne
- ne znam

16. Ako jesu, koje su to aktivnosti?

- projektni dan(i) vezani uz temu iz slikovnice
- roditeljski sastanci na temu važnosti čitanja slikovnica

17. Ukoliko o čitanju djetetu želite dodati još nešto, slobodno ovdje upišite:

LITERATURA

1. Batinić, Š., Majhut, B. (2001). Od slikovnjaka do Vragobe: Hrvatske slikovnice do 1945. Zagreb: Hrvatski školski muzej.
2. Centner, S. (2007). Kako zavoljeti knjigu i čitanje. Đakovo: Tempo d.o.o.
3. Civardi, A., Dunbar, J., Petty, K., Somerville, I. (2015). Čarobne svjetiljke: priče koje čitate svojem djetetu kako bi potaknuli mir, povjerenje i kreativnost. Zagreb: Planetopija.
4. Čačko, P. (1999). Slikovnica, njezina definicija i funkcije. U R. Javor, Kakva je knjiga slikovnica (str. 12-16). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
5. Čitaj mi na adresi <http://www.citajmi.info/slikovnica/> (kolovoz, 2016)
6. Čudina-Obradović, M. (2002). Čitanje prije škole: Priručnik za roditelje i odgojitelje. Zagreb: Školska knjiga.
7. Čudina-Obradović, M. (2003). Igrom do čitanja: Igre i aktivnosti za razvijanje vještina čitanja. Zagreb: Školska knjiga.
8. Čudina-Obradović, M. (2014). Psihologija čitanja od motivacije do razumijevanja. Zagreb: : Golden marketing – Tehnička knjiga.
9. Informacijsko čitanje za osnovnu školu na adresi [http://www.knjiznicari.hr/UDK02/images/4/47/J. Lasi% C4% 87 Lazi% C4% 87, M. Laszlo Informacijsko % C4% 8Ditanje za osnovnu % C5% A1kolu _ \(predavanje\).pdf](http://www.knjiznicari.hr/UDK02/images/4/47/J. Lasi% C4% 87 Lazi% C4% 87, M. Laszlo Informacijsko % C4% 8Ditanje za osnovnu % C5% A1kolu _ (predavanje).pdf) (kolovoz, 2016)
10. Moomaw, S., Hieronymus, B. (2008). Igre čitanja i pisanja: Aktivnosti za razvoj predčitačkih vještina i početnog čitanja i pisanja u predškolskoj dobi i prvom razredu. Buševac: Ostvarenje.
11. Nenadić-Bilan, D. (1999). Igra i čitanje u predškolskoj dobi. U R. Javor, Kako razvijati kulturu čitanja (str. 80-86). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
1. 8. Perrow, S. (2010). Bajke i priče za laku noć: Terapeutske priče za djecu. Velika Mlaka: Ostvarenje
12. Petrović-Sočo, B. (1997). Dijete, odgajatelj i slikovnica: akcijsko istraživanje. Zagreb: Alinea.
13. Razvijanje predčitačkih navika djece predškolske dobi na adresi <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/1348/1/876BIBL.pdf> (kolovoz, 2016)
14. Slikovnica prva knjiga djeteta na adresi

http://www.ufri.uniri.hr/files/nastava/nastavni_materijali/Verdonik_Predavanja_za_web_SPKD.pdf (kolovoz 2016)

15. Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu na adresi <http://hrcak.srce.hr/search/?q=+Slikovnica%3A+prvi+strukturirani+%C4%8Ditateljski+materijal+namijenjen+djetetu> (kolovoz 2016)
16. Upoznavanje djece sa slikovnicama i knjigama na adresi <http://hrcak.srce.hr/search/?q=5.%09Upoznavanje+djece+sa+slikovnicama+i+knjigama> (kolovoz, 2016)
17. Vizek Vidović, V., Hrabar, D. (1999). Čitajmo djeci za laku noć: Priručnik za odgojitelje i roditelje djece predškolske dobi. Zagreb: UISP.
18. Zalar D., Balić Šimrak, A., Rupčić, S. (2014). Izlet u muzej na mala vrata prema teoriji slikovnice. Zagreb: UFZG.
19. Zalar, D., Boštjančić, M., Schlosser, V. (2008). Slikovnica i dijete: Kritička i metodička bilježnica 1. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
20. Zalar, D., Kovač-Prugovečki, S., Zalar, Z. (2009). Slikovnica i dijete: Kritička i metodička bilježnica 2. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
21. Zašto su izgubljene prve hrvatske slikovnice na adresi <http://hrcak.srce.hr/search/?q=Za%C5%A1to+su+izgubljene+prve+hrvatske+slikovnice> (kolovoz 2016)
22. Zimmermann, S., Hutchins, C. (2009). Sedam ključeva čitanja s razumijevanjem: Kako pomoći djetetu da čitaju i razumiju pročitano! Buševac: Ostvarenje.

Kratka biografska bilješka

Moje ime je Eva Hadaš. Rođena sam 12. rujna 1993. godine u Zagrebu. Odrasla sam i živim u Bedenici, u maloj općini Zagrebačke županije. Završila sam Osnovnu školu Dragutina Domjanića u Bedenici, a srednju školu u Srednjoj školi Konjšćina, gdje sam stekla zanimanje komercijalist. Nakon srednje škole zbog pada državne mature iz matematike godinu dana provela sam kod kuće pripremajući se za ponovno polaganje ispita kako bih mogla upisati fakultet koji sam željela, a to je upravo ovaj u čiju svrhu i pišem kratku biografsku bilješku, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Odsjeka u Čakovcu. Tijekom fakulteta radila sam raznovrsne poslove poput ugostiteljskih poslova, rada u skladištu i poljoprivrednim zemljištima kako bih pomogla roditeljima kod plaćanja troškova prijevoza i stanarine jer sam za vrijeme trajanja fakulteta boravila u Čakovcu. Iako za vrijeme studija nisam apelirala na visoke ocjene, zbog čega žalim, nadam da ću nakon obrane završnog rada uspjeti upisati diplomski studij Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te postati magistar Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, a zatim se nakon stručnog usavršavanja i zaposliti u profesiji te provoditi trenutke u radu s djecom čija me iskrenost i vedrina svakog puta nanovo iznenadi i razveseli.